

עלה גם כסף והיא נלחמה נגד כל הרשויות שלא הסכימו שהילד לא ילמם בשכונה. מכל צרה היא נחלצה בעזרת שוחר. מאז אני חסיד גדול של שוחר, נגד רשעות הביורוקרטיה.

● ואיך הרגיש בן של בעל מכולת מגאולה בבית-ספר. מעלה?

מבחינת הלימודים זה היה בית-ספר מצויין, מבחינה חברתית הייתי במצוקה. אמנם הייתי תלמיד טוב, אבל לא היו לי חברים. חברויות נוצרות כתוצאה מפגישות אחרי-הצהריים. אתן לך רוגמה, שירידי אמנון ונקנר לא אוהב אותה; אמנון ונקנר, מנחם רב והבי, שהוא היום מהגדס ברפאל ואני, היינו מאוד מאוד קרובים. היינו עומדים כל ההפסקות ועוסקים בדיונים פילוסופיים. רמת הרצינות של הדיונים שלנו הייתה גבוהה מכל רמת תוכניות-הרדיו שאני מקשיב להם. הפאנלים בסיגנון הזה שבהם אני משתתף כצבא, רמתם נמוכה מרמת הוויכוחים שלנו. היינו מתכוננים לשיחות, לקחנו אותן בשיא הרצינות. כל זה היה נכון בתחום בית-הספר ואו, אחרי הצלצול האחרון, הם הלכו לבתיהם ברחביה ובקינג ז'רג', ואני חזרתי לחרר מאחרי המכולת.

„אני מאמין שהם ינסו שוב לטבס על הרהיבת, וזאת מתוך מחשבה מטורפת שכמה שיהיה יותר רע, יהיה יותר טוב”

הספרים, את זה שיש פרח באגרטל, זה מה שעורר בי קינאה.

אצלנו אף פעם לא היה פרח. מה, לקנות פרח? מה פתאום? יותר חשוב לקנות עגבניה. לא היתה מודעות ליופי, ואני נורא נורא קינאתי, וחזרתי לחרר מאחרי המכולת ועברתי במכולת יום לילה והדבקתי את בולי רב יוסף עם חלבון כיצה מקולקלת. כל מה שאני זוכר מהמרמנה, זה דברים רעים, דוחות, פקחים, כולים. פרופסור אבי רביצקי היה חבר טוב שלי ואף פעם לא הייתי אצלו בבית. זה כאב נורא, ידעתי שאני שונה.

● עד היום יש נימה של טינה בקולך, כשאתה מספר את זה.

נכון, עד היום. עובדה שלא דיברתי על זה אף פעם עם החברים. את יודעת מהי התוצאה של הימים הקשים ההם? ספרים. אני מוקף בספרים. ראי כמה ספרים יש בביתי, ראי כמה ספרים פה ברירת-העבודה שלי. אצלי זה הפך אובססיבי, אני מקיף את עצמי בספרים כפיצוי על המרירות של ימי נעורי.

● אתה זוכר את חגיגת ברי-המיצווה שלך?

אני זוכר שאבא שלי הקים בית-כנסת שרוב מתפלליו לא היו רתיים. קראו לו „בתי-ציון” על שם אשתו הראשונה, לובה בתי-ציון. אבל דבר מעניין, אני לא זוכר אם עשו לי מסיבה. זה מה שעולה בפסיכואנליזה. אתה מדבר ופתאום תופס שדבר מסויים אתה לא רוצה לזכור.

יום אחד, הורי החליטו לעשות סעודת מיצווה. הם הומיני עשרה קבצנים עניים מהרחוב. ערכו שולחן וסרגו לי סוודר בורדרו ונתנו לי מתנה שעון דוקסה שאותו ענתי על השרוול, והומיני את הרבנים קיפנים וזוין ואת עשרת הקבצנים הכי נחותים שאפשר היה למצוא. אמא בישלה ארוחת מלכים והנה הם באו, מלוכלכים, עם ידיים שחורות. לא התרחצו והם הסריחו, וזה היה סירחון נורא של עשרה אנשים יחד והם ישבו לאכול. השפע היה עצום והם אכלו עם הידיים ואחר גנב את הסכום ואני הייתי מבוהל. זו היתה אחת הסצינות המפתירות של חיי. זה היה כמו טרט של פליני. הפה הפתוח של הקבצנים עם השיניים הרקובות, והם תקעו נארות כאמצע הארוחה וחטפו זה לזה מהצלחת ושמו אוכל בכיס והכל הסריח. כל זה נמשך שעה וחצי ונראה לי כמו צעת. זו היתה התמימות של הורי, כמו התמימות של אלה החושבים שבעזרת מילה טובה אפשר להחזיר עבריין למוטב.

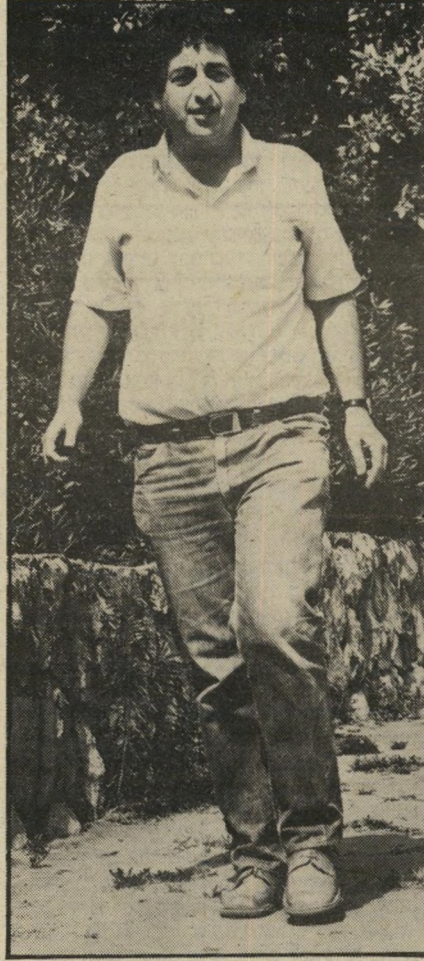
● בעטת על הוריך שהם ארגנו לך אירוע נורא שכזה?

לא, לא כעסתי, הבנתי אותם. הם רצו להודות לאלוהים על הנס שקרה להם. הנה סוף שני קאליקארס כאלה זכו להקים בית בישראל ובנם

„הם מאמינים כי הדמוקרטיה היא בהחלט לא השילטון האידיאלי. הם מאמינים במלוכה”

הגיע לכרימיצווה, או עכשיו, כשטוב להם, הם רצו לעזור למסכנים שרע להם. למרות שאבא שלי היה איש אבוד, כיסורו הוא היה כל כולו הומאני מאוד, לאורך כל הדרך.

● היתה להם בכל זאת נחת ממך, בסופו של דבר.

סופר באר. הייתי הראשון שעזב את גוש-אמונים?

קורפשת-המים קראתי לזה — אלה שהלכו צפונה לגאולה והרוב הלכו דרומה לבתים המרווחים של רחביה.

● הם מעולם לא ביקרו בביתך?

התביישתי להזמין אותם. התביישתי בבית שלי. אבא זקן, לא יודע עברית, לבוש ביגדי חאקי מלוכלכים. אמא שנראית כמו עוזרת-בית. את יודעת שפעם אמא באה לקחת אותי מבית-הספר והמורה אמרה — חיים, העוזרת באה לקחת אותך.

● ואכן איך הגבתי?

נעשיתי נמוך מעשב. את מבינה למה עזבתי את ירושלים? את מבנה מה השארתי בירושלים חוץ מכאב? אז נקנר היה חבר שלי, אבל רק בבית-הספר.

● אתה ביקרת בביתו של דנקנר?

אני התביישתי להזמין אותו אליי הביתה והוא לא הזמין אותי מעולם. אף פעם לא הייתי אצל אף ילד בקרבתיה, פרט לחגיגות הברמיצווה.

● בתחילת הברמיצווה ראית איך חיים ילדים שלמדו איתך בבית-הספר בירושחה. בעטת או קינאת?

לא יודע אם כעסתי, אבל נורא קינאתי. הכי קינאתי כזה שיש להם ספרים. אצלנו בבית לא היו ספרים, אפילו תנ"ך לא היה לנו בבית. העוני

באר עם חומייני בהדרה-עבודה שלו. אני מקיף עצמי בספרים, כפיצוי על ילדותי...

מיטב הנוער בא מהקיבוצים, היחידות המוכרות אוישו מבני קיבוצים או מעילית עירונית. את יודעת למה אני תומך בפלסטינים? כי אני מאמין ומבין שלא יכול להיות מצב שכך-אדם נדחק לפינה ולא יתנו לו לבטא את עצמו, כי במצב כזה הכל מתפרץ עליך. אני מאמין בזכות

לא היתה נחת. אבא שלי מת לפני שגמרתי תיכון ואמא שלי לפני שפירסמתי את נוצות. דבר אחד אני יכול להגיד על ההורים שלי, הם נתנו לי דבר מאוד יקר: הם האמינו ובטחו בי וזו הרגשה שהורים מודרניים לא נותנים לילדיהם מכיון שההורים המודרניים הם משכילים ויש להם חוות-דעת כל הזמן. לעומת זאת, ההורים שלי, כל מה שלמדתי הם לא ידעו והם אפפו אותי כסוג של הערצה והם אהבו אותי מאוד.

● בבית-הספר התיכון „מעלה” צמח בעצם הגרעין של מנהיגי גוש-אמונים. לי לא היה טוב במעלה. היה לי נורא. הייתי ילד אינדיבידואליסטי, ילד שלא מוצא נחת או סיפוק בזה שהוא בתוך חבורה.

● ובציפוסים?

הלכתי לשכט משוואות ועובתי, וחזרתי. לא היה לי טוב באופן יסודי. גם עכשיו לא טוב לי עם הרבה אנשים, זה מעיק עלי, זה מכביד עלי, אני לא יכול לפעול כמיסגרת.

● מי הם בעצם מנהיגי גוש-אמונים שצמחו בביתה שלך?

המון. אורי אליצור, שהוא ממובילי גוש-אמונים; הרב יצחק ספיר; הרב שילת, שהוא הרב של מעלה אדומים, בנו של המנהל גרינשפן. מצד שני, הצמיח בית-הספר את האספסוף השמאלני — רנקנר, באר.

● מתי החלפת את שמך לבאר?

כשנתי גט לעברי ועזבתי את ירושלים. קראתי לעצמי באר בן אברהם ורכלבסקי.

● אני זוכרת את החברה בבית-ספר „מעלה”, וב„משוואות”, כחברה מתונה מאוד, שדמתה במידה רבה לנוער החילוני. מה קרה למתינות ולסתירות, איך כל החינוך הזה הוביל בסופו של דבר, למה שנקרא היום גוש-אמונים ולמחתרת?

זה כמו משהו שהצמיחו לו זוג ביצים. אל תשכחי איך הרגיש הנוער הרתי באותה תקופה.

„כעת הם מאמינים שהם נענשו מבני שרצו מהר מדי, ולא היו די טהורים. הם יהכנו לסגננים. הם אומרים: חטאנו בצריכת-יתר, דאגנו לבתינו עלינו לחיות ברמה צנועה, הם יתחילו לחיות כמו האיסיים”

העם הפלסטיני להגדרה עצמית. כי מה שקורה היום לנוער הפלסטיני קרה או לנוער הרתי. הנוער הרתי כל הזמן נתנו לו הרגשה שהוא גרורה, שהאופציות היחידות הפתוחות בפניו זה ללמוד באוניברסיטה ראיית חשבון ועריכת-דין. הוא לא היה בבחינת חלוץ ההולך לפני המתנה. לא יכולת להיות קצין בצבא בלי לזרוק קודם את הכיפה. העוינות האנטי-דתית הלא-מצדקת דמתה או כמעט לשינאה אנטישמית. חילוניים (המשך בעמוד 66)